

Naše číslo: PUSR-2023/11467-5/63324/VRC
Vybavuje: Mgr. Vargicová
Bratislava, 03. 08. 2023

Pamiatkový úrad Slovenskej republiky podľa § 26 ods. 1 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov

d o r u č u j e V E R E J N O U V Y H L Á Š K O U

o z n á m e n i e o v y d a n í r o z h o d n u t i a:

Pamiatkový úrad Slovenskej republiky ako miestne a vecne príslušný správny orgán v zmysle ustanovenia § 9 ods. 3 § 10 ods. 2 písm. e) zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov (ďalej iba „pamiatkový zákon“) vydáva podľa § 15 ods. 1 pamiatkového zákona v súlade s ustanovením § 46 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej iba „správny poriadok“) toto

r o z h o d n u t i e:

Pamiatkový úrad Slovenskej republiky podľa ustanovenia § 15 ods. 1 pamiatkového zákona v spojení s ustanovením § 2 ods. 2 pamiatkového zákona

v y h l a s u j e z a n á r o d n ú k u l t ú r n u p a m i a t k u

Sochu na podstavci (sv. Ján Nepomucký) v Košeci, okres Ilava, na Hlavnej ul.,
na parc. č. 98/1 reg. C KN (druh pozemku vodná plocha)
a parc. č. 120/4 reg. E KN (druh pozemku zastavaná plocha a nádvorie), k. ú. Košeca.

V zmysle listu vlastníctva č. 3447 je pozemok (parc. č. 120/4 reg. E KN), na ktorom sa nachádza Socha na podstavci, vo vlastníctve: Obec Košeca, Hlavná 36/100, Košeca, PSČ 018 64, SR, IČO: 317390.
K pozemku parc. č. 98/1 reg. C KN nie je právny vzťah evidovaný na liste vlastníctva.

O d ô v o d n e n i e

V zmysle § 2 ods. 3 pamiatkového zákona je kultúrna pamiatka podľa tohto zákona hnutelná vec alebo nehnuteľná vec pamiatkovej hodnoty, ktorá je z dôvodu ochrany vyhlásená za kultúrnu pamiatku.

Pamiatkový úrad Slovenskej republiky (ďalej len „Pamiatkový úrad SR“) začal dňa 09. 06. 2023 správne konanie vo veci vyhlásenia sochy na podstavci (ďalej aj ako „predmetný objekt“ alebo „súsošie“) za národnú kultúrnu pamiatku na základe Podkladu na vyhlásenie nehnuteľnej veci za národnú kultúrnu pamiatku (ďalej len „podklad“), ktorý vypracoval Krajský pamiatkový úrad Trenčín z vlastného podnetu.

Účastníkovi konania obci Košeca bolo oznámenie o začatí správneho konania spolu s podkladom doručené dňa 09. 06. 2023.

Neznámi účastníci konania sú podľa § 26 ods. 1 správneho poriadku informovaní o prebiehajúcom správnom konaní verejnou vyhláškou. Verejná vyhláška bola na úradnej tabuli správneho orgánu vyvesená dňa 12. 06. 2023 a zvesená dňa 26. 06. 2023. Na úradnej tabuli Obecného úradu Košeca bola

verejná vyhláška vyvesená dňa 13. 06. 2023 a zvesená dňa 28. 06. 2023. Pätnásty deň vyvesenia verejnej vyhlášky je dňom doručenia. Do podkladu bolo možné nahliadnuť na Obecnom úrade v Košeci a na Pamiatkovom úrade SR.

Účastníci konania sa v stanovenej lehote 10 dní k podkladu a k vyhláseniu predmetného objektu za NKP nevyjadrili a neuplatnili žiadne námietky.

Pamiatkový úrad SR v priebehu správneho konania zistil skutočný stav veci tak, ako to ustanovuje § 32 ods. 1 správneho poriadku, pričom vychádzal najmä z predloženej charakteristiky predmetnej veci uvedenej v podklade a následne posúdil splnenie kritérií podľa § 15 ods. 1 pamiatkového zákona, podľa ktorého sa vec, ktorá má pamiatkovú hodnotu, vyhlasuje za národnú kultúrnu pamiatku (ďalej len „NKP“). Keďže podklad pre vyhlásenie NKP jednoznačne preukázal pamiatkovú hodnotu, ktorou je podľa § 2 ods. 2 pamiatkového zákona súhrn významných historických, spoločenských, krajinných, urbanistických, architektonických, vedeckých, technických, výtvarných alebo umelecko-remeselných hodnôt, pre ktoré môžu byť veci predmetom individuálnej alebo územnej ochrany, došlo k splneniu kritérií na vyhlásenie predmetnej veci za NKP vo verejnom záujme.

Pamiatkový úrad SR vychádza zo skutočnosti, že socha na podstavci – sv. Ján Nepomucký, spolu so sochami anjelov, je charakteristickým typom kamenných exteriérových súsoší barokového sochárstva v danom regióne. Vzniklo v duchu prežívajúcej barokovej tradície tohto druhu sakrálnych diel, viazaných na kult obľúbeného svätca. Po stránke ikonograficko-historickej je postavenie súsošia jedným z dokladov aktuálneho kultu svätca po jeho svätorečení v roku 1729 v oblastiach so silnou rekatolizačnou politikou. Svojím charakterom zvyrazňuje historické centrum obce Košeca. Celkové umelecké stvárnenie sochy a podstavca, kompozičné riešenie, modelácia tvarov, zachytenie výrazu tváre, stvárnenie pohybu, odevu s rôznymi materiálovými štruktúrami povrchu a jednotlivých atribútov charakterizujú toto dielo ako kvalitnú kamenosochársku prácu. Vyvážená kompozícia, proporcie a plastická modelácia tvarov dokazujú, že ju vytvoril školený sochár regionálneho významu. Výtvarný repertoár použitých foriem dopĺňa aj reliéfny dekór – volúty s listovým ukončením, oválne kartuše s boltcovým ukončením, ktorý pomáha v slohovom zaradení diela a jeho datovaní do 2. polovice 18. storočia. Súsošie sv. Jána Nepomuckého plní dodnes spoločenskú kultúrovú funkciu a je vžitý v povedomí obyvateľov Košece. Reprezentuje typický príklad tohto ikonografického zobrazenia svätca, patróna pred povodňami a suchom, ako aj ochrancu viery pred svetskou mocou a ochrancu dobrého mena. Uctievanie tohto obľúbeného, pôvodne českého svätca sa rozšírilo v celej strednej Európe najmä v závere 17. a počas 18. storočia. Vyobrazenia tohto typu exteriérovej kamennej sochy sprevádzanej dvoma postavami anjelov, sú zastúpené v rámci celého regiónu a ich sochárska realizácia je dokladom zväčša lokálneho výtvarného prejavu.

Súsošie sv. Jána Nepomuckého pozostáva zo sochárskej a architektonickej časti. Dominantu tvorí socha sv. Jána Nepomuckého, ktorá je v rámci kompozície v strede na vyvýšenom podstavci, ktorý pozostáva z piliera a podstavca. Po stranách sú na nižších podstavcoch umiestnené sochy dvoch anjelikov. Architektonická časť objektu je komponovaná pyramidálne, podstavec je umiestnený na trávnom povrchu. Sochárska ako aj architektonická časť súsošia je určená predovšetkým pre čelný pohľad. Zadná strana sôch a architektúry je opracovaná plošnejšie a schematickejšie bez zdôraznenia plasticity. Architektonická časť je vytvorená kombináciou z prírodného kameňa vápencového typu a pieskovca. Socha sv. Jána Nepomuckého, je zobrazená tradičným ikonografickým spôsobom zobrazovania tohto svätca v období baroka, odetá v cirkevnom odevu. Socha je mierne esovito prehnutá. Stojí v kontraposte s váhou tela prenesenou na pravú nohu. Obe ruky podpierajú nesený krucifix opretý o hrud', spolu s palmou – symbolizujúcou martýrsku smrť. Hlava je potočená doľava s pohľadom upretým smerom dolu. V zadnej časti hlavy sochy je osadená kovová svätožiara (železo) s piatimi osemcípimi hviezdami, uvoľnená – spadnutá pod ľavé plece. Sochy anjelov ikonograficky a kompozične korešponujú s ústrednou sochou sv. Jána Nepomuckého.

Anjel držiaci kartušu je osadený po ľavej ruke sv. Jána Nepomuckého na nižšom podstavci. Socha sedí na vrchnej skosenej časti podstavca s volútou, s ľavou nohou podpierajúcou váhu sediaceho tela s pravou voľne visiacou. Os tela je mierne posunutá smerom doprava, s vytočením ramien do pravej

strany. Spodná časť tela je vytočená do opačnej strany. Lono a bedrá anjela sú zakryté drapériou. Pravou rukou si podopiera hlavu, ktorá je otočená doprava, mierne smerom hore k sv. Jánovi.

Pendantom sochy anjela s kartušou je anjel s kľúčom a kartušou, ktorý je osadený po pravej ruke sochy sv. Jána. Podstavec spolu so sochou a ich vzhľad sú zrkadlovo identické so vzhľadom podstavca a sochy na ľavej strane súsošia. Rozdielom je, že ľavá ruka ohnutá v lakti sa dlaňou dotýka hrude a zvierá kľúč.

Technický stav súsošia sv. Jána Nepomuckého je v súčasnosti v narušenom stave, sochy a podstavec sú čiastočne zvetrané, chýbajú časti kamennej hmoty, objekty majú sekundárne omietkové úpravy, povrch je napadnutý machom, príp. ďalšou mikroflórou a zanesený povrchovými nečistotami. Svätožiara sochy sv. Jána Nepomuckého je poškodená, uvoľnená, padá dozadu za sochu.

V súčasnosti súsošie sv. Jána Nepomuckého plní funkciu výtvarného prvku dotvárajúceho historický charakter a urbanizmus obce Košeca, ktorého neodmysliteľnou súčasťou je od svojho vzniku. Do dnešnej doby pretrváva jeho kultová funkcia a uctievanie veriacimi rímskokatolíckej konfesie v obci Košeca.

Predmetný objekt je nositeľom súboru pamiatkových hodnôt v zmysle § 2 ods. 2 pamiatkového zákona a ktorých zachovanie predstavuje verejný záujem. Určujúcimi hodnotami sochy na podstavci sú:

Historická pamiatková hodnota: Súsošie sv. Jána Nepomuckého v Košeci je charakteristickým typom kamenných exteriérových súsoší barokového sochárstva v danom regióne. Vzniklo v duchu prežívajúcej barokovej tradície tohto druhu sakrálnych diel, viazaných na kult obľúbeného svätca. Po stránke ikonograficko-historickej je postavenie súsošia jedným z dokladov aktuálneho kultu svätca po jeho svätorečení v roku 1729 v oblastiach so silnou rekatolizačnou politikou. Dielo vzniklo v r. 1782. O jeho postavení v danom roku a vysvätení farárom Mikulášom Budínskym svedčia zápisy v kanonických vizitáciách. Historickú hodnotu zvyšujú ryté nápisy na podstavci obsahujúce chronostikon (aj napriek ich neúplnosti). Barokové súsošie svojím charakterom zvýrazňuje historické centrum obce spolu s rímskokatolíckym Kostolom Nanebovzatia Panny Márie a vstupnou bránou do starého cintorína.

Spoločenská pamiatková hodnota: Súsošie sv. Jána Nepomuckého plní dodnes svoju kultovú funkciu, pretrváva v úcte veriacich rímskokatolíckej konfesie v Košeci a zároveň je ako súčasť historického charakteru obce vžitá v povedomí obyvateľov Košece.

Výtvarná, architektonická a umelecko-remeselná pamiatková hodnota: Súsošie sv. Jána Nepomuckého na podstavci predstavuje tradičné ikonografické zobrazenie obľúbeného svätca - patróna pred povodňami a suchom, ako aj ochrancu viery pred svetskou mocou a ochrancu dobrého mena. Postava má čitateľné atribúty – typický odev kanonika: kleriku s úzkymi rukávami a stojáčikom okolo krku, rochetu s ozdobným spodným lemom, almuciu a biret. Použitý repertoár výtvarných foriem - zachytený postoj, plastická modelácia objemov, priestorovosť, kompozícia rozvinutá o dve malé postavy anjelov, zvládnutie anatómie, zachytenie pohybu a výrazu tváre, rovnako tak zmysel pre detail v stvárnení materiálových textúr sú dôkazom umeleckej kvality diela, ktoré vytvoril školený sochár. Kvalitne prevedené plnplastické sochy anjelov kompozične dotvárajú sochársky celok a zvyšuje jeho estetické a emocionálne pôsobenie. Zachytenie pohybu a výrazu tváre, rovnako tak zmysel pre detail, sú dôkazom umeleckej kvality diela. Výtvarne stvárnená je aj architektonická časť diela – podstavec, ktorý je kvalitnou umelecko-remeselnou prácou sochára. Svojou výzdobou, spracovaním, použitím tvaroslovía a reliéfnymi vyobrazeniami disponuje aj výtvarnou hodnotou a má ikonografickú výpovednú hodnotu. Celé súsošie preto možno považovať za kvalitný zachovaný príklad exteriérového barokového kamenosochárstva v danom regióne.

Urbanistická pamiatková hodnota: Súsošie sv. Jána Nepomuckého spolu s rímskokatolíckym Kostolom Nanebovzatia Panny Márie a vstupnou bránou do starého cintorína tvorí zaujímavý krajnotvorný prvok a dotvára historický urbanizmus centra obce Košeca. Postavené bolo typicky v blízkosti potoka a mosta.

V zmysle § 27 ods. 1 pamiatkového zákona základná ochrana kultúrnej pamiatky je súhrn činností a opatrení vykonávaných na predchádzanie ohrozeniu, poškodeniu, zničeniu alebo odcudzeniu kultúrnej pamiatky, na trvalé udržiavanie dobrého stavu vrátane prostredia kultúrnej pamiatky a na taký spôsob využívania a prezentácie, ktorý zodpovedá jej pamiatkovej hodnote a technickému stavu.

Podľa § 27 ods. 2 pamiatkového zákona v bezprostrednom okolí nehnuteľnej kultúrnej pamiatky nemožno vykonávať stavebnú činnosť ani inú činnosť, ktorá by mohla ohroziť pamiatkové hodnoty kultúrnej pamiatky. Bezprostredné okolie nehnuteľnej kultúrnej pamiatky je priestor v okruhu desiatich metrov od nehnuteľnej kultúrnej pamiatky; desať metrov sa počíta od obvodového plášťa stavby, ak nehnuteľnou kultúrnou pamiatkou je stavba, alebo od hranice pozemku, ak je nehnuteľnou kultúrnou pamiatkou aj pozemok.

Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších ústavných zákonov v čl. 44 ods. 2 ukladá každému povinnosť chrániť a zveľaďovať životné prostredie a kultúrne dedičstvo. Podrobnosti o právach a povinnostiach v súvislosti s touto povinnosťou sú ustanovené zákonom (čl. 44 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky).

Ochrana kultúrneho dedičstva je verejným záujmom, čo vyjadruje aj Deklarácia Národnej rady Slovenskej republiky v uznesení č. 91/2001 Z. z., pričom Slovenská republika je tiež v tejto oblasti viazaná medzinárodnými svetovými a európskymi dohovormi o ochrane kultúrneho a prírodného dedičstva.

Vzhľadom na uvedené rozhodol správny orgán tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Poučenie:

Podľa § 53 a § 54 ods. 1 a 2 správneho poriadku má účastník konania právo podať proti tomuto rozhodnutiu odvolanie na Pamiatkový úrad Slovenskej republiky, Cesta na Červený most 6, 814 06 Bratislava, v lehote do 15 dní odo dňa oznámenia rozhodnutia účastníkovi konania.

Toto rozhodnutie je preskúmateľné súdom až po vyčerpaní riadnych opravných prostriedkov.

Ing. arch. Pavol I ž v o l t, PhD.
generálny riaditeľ

Príloha:

Schematické vyznačenie národnej kultúrnej pamiatky na podklade katastrálnej mapy, mierka 1:500

Rozhodnutie sa doručuje účastníkom konania verejnou vyhláškou na:

Úradnej tabuli Obecného úradu Košeca

Úradnej tabuli Pamiatkového úradu SR

Webovom sídle Pamiatkového úradu SR – www.pamiatky.sk

Centrálnej úradnej elektronickej tabuli – www.slovensko.sk

Vyvesené dňa:

Zvesené dňa:

Rozhodnutie sa doručuje – doporučene do vlastných rúk:

Obec Košeca, Obecný úrad, Hlavná ul. 36/100, 018 64 Košeca

Rozhodnutie sa doručuje – doporučene (po nadobudnutí právoplatnosti):

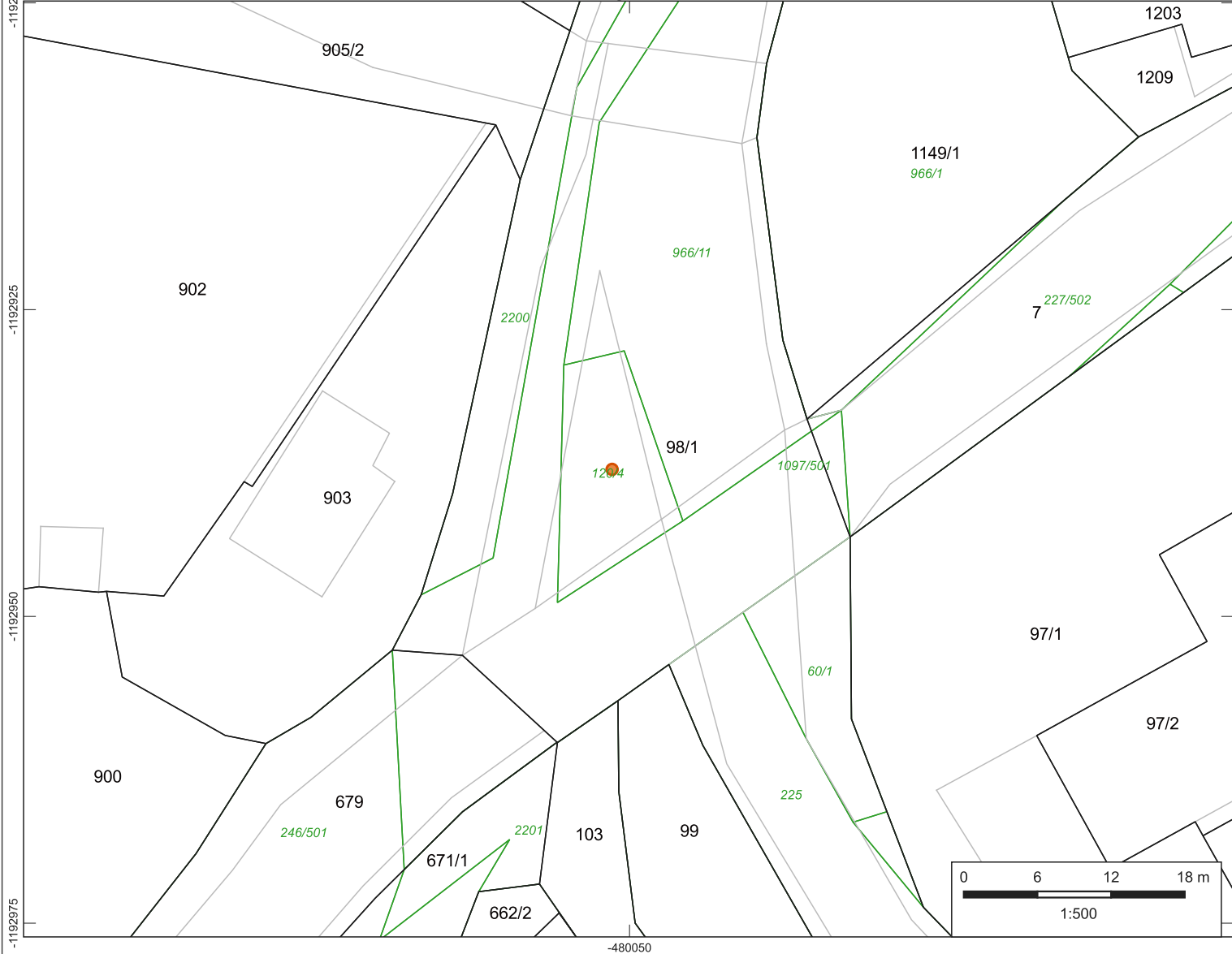
Okresný úrad Ilava, katastrálny odbor, Mierové námestie 81/18, 019 01 Ilava

Na vedomie:

Krajský pamiatkový úrad Trenčín

Pamiatkový úrad SR – na založenie do spisu (2x)

PRÍLOHA: Košeca, SOCHA NA PODSTAVCI - Schematické vyznačenie NKP

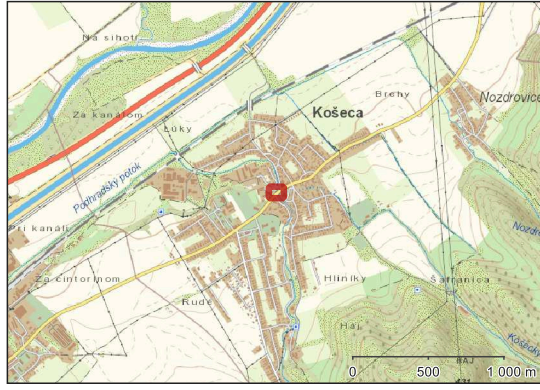

PAMIATKOVÝ ÚRAD
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

ODBOR ŠTÁTNEHO INFORMAČNÉHO SYSTÉMU - PAMIS
Cesta na Červený most 3946/6, 814 06 Bratislava
www.pamiatky.sk, e-mail: uzpf@pamiatky.gov.sk

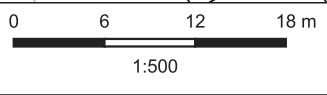
Dátum vyhotovenia výkresu: 2023-07-27
Vymedzené a vyhotovené v prostredí QGIS
Súr. systém: S-JTSK / Krovak East North (EPSG:5514)
Podkladové mapy © ÚGKK SR

Zobrazené administratívne územia:

Kraj: Trenčiansky Okres: Ilava Obec: Košeca Kat. územie: Košeca

- Hranica katastrálneho územia
- Parcely reg. C
- Parcely reg. E
- Vyhlásená národná kultúrna pamiatka

Názov NKP	Pamiatková rezervácia	Pamiatková zóna	Ochranné pásmo	Katastrálne územie	Parcela reg. C	Parcela reg. E
SOCHA NA PODSTAVCI				Košeca	98/1	120/4